

PAPA FRANCESC
AUDIÈNCIA GENERAL
Dimecres, 24 d'abril de 2024

Catequesi. Els vicis i les virtuts. 17. La vida de gràcia segons l'Esperit

Benvolguts germans i germanes, bon dia!

Les setmanes anteriors hem reflexionat sobre les virtuts cardinals: prudència, justícia, fortalesa i templança. Són les quatre virtuts cardinals. Com hem subratllat moltes vegades, aquestes quatre virtuts pertanyen a una saviesa molt antiga, que precedeix fins i tot el cristianisme. Fins i tot abans de Crist, l'honestedat es predicava com un deure civil, la saviesa com a regla de les accions, el coratge com l'ingredient fonamental per a una vida que tendeix al bé, la moderació com a mesura necessària per a no ser aclaparat pels excessos. Aquest patrimoni tan antic, patrimoni de la humanitat, no ha estat substituït pel cristianisme, sinó que s'hi ha posat el focus, s'ha valoritzat, purificat i integrat a la fe.

Per tant, en el cor de cada home i dona hi ha la capacitat de buscar el bé. L'Esperit Sant és donat perquè qui l'acull pugui distingir clarament el bé del mal, tingui la força per adherir-se al bé evitant el mal i, en fer-ho, assoleixi la plena autorealització.

Però en el camí que tots estem fent cap a la plenitud de la vida, que pertany al destí de cada persona —el destí de cada persona és la plenitud, estar ple de vida—, el cristià gaudeix d'una particular assistència de l'Esperit Sant, l'Esperit de Jesús. S'aplica amb el do d'unes altres tres virtuts, purament cristianes, que sovint s'esmenten conjuntament en els escrits del Nou Testament. Aquestes actituds fonamentals, que caracteritzen la vida del cristià, són tres virtuts de les quals ara en parlarem: la fe, l'esperança i la caritat. Diguem-ho junts: [junts] la fe, l'esperança... no escolto res, més fort! [junts]: la fe, l'esperança i la caritat. Ho heu fet bé! Els escriptors cristians aviat les van anomenar virtuts *teologals*, pel fet que es reben i es viuen en la relació amb Déu, per diferenciar-les de les altres quatre, anomenades *cardinals*, ja que constitueixen l'eix d'una nova vida. Aquestes tres es reben en el baptisme i provenen de l'Esperit Sant. Les unes i les altres, siguin les teologals o les cardinals, combinades en molts estudis sistemàtics, han compost així un meravellós septenari, que sovint contrasta amb la llista dels set pecats capitals. Així, el Catecisme de l'Església catòlica defineix l'acció de les virtuts teologals: «Fonamenten, animen i caracteritzen l'acció moral del cristià. Informen i vivifiquen totes les virtuts morals. Són infoses per Déu en l'ànima dels fidels per a fer-los capaços d'actuar com a fills seus i merèixer la vida eterna. Són la penyora de la presència i de l'acció de l'Esperit Sant en les facultats de l'home» (n. 1813).

Si bé el risc de les virtuts cardinals és generar homes i dones heroics en el compliment del bé, però en definitiva sols, aïllats, el gran do de les virtuts teologals és l'existència viscuda en l'Esperit Sant. El cristià no està mai sol. Compleix el bé no per un esforç immens de compromís personal, sinó perquè, com un humil deixeble, camina darrere el mestre Jesús. Ell va al davant en el camí. El cristià té les virtuts teologals que són el gran antídote de l'autosuficiència. Quantes vegades alguns homes i dones moralment inacceptables corren el risc de convertir-se, als ulls de qui els coneixen, en presumptuosos i arrogants! És un perill davant el qual l'Evangelí ens posa en guàrdia, allí on Jesús recomana als deixebles: «Així també vosaltres, quan haureu fet tot allò que Déu us ha

manat, digueu: “Som uns servents sense cap mèrit: hem fet només el que havíem de fer”» (Lc 17,10). La supèrbia és un verí, un verí potent: Només en cal una gota per espatllar tota una vida marcada pel bé. Una persona pot haver fet un munt d’obres benèfiques, pot haver aconseguit reconeixement i elogis, però si ha fet totes aquestes obres només per a ella mateix, per a destacar, encara pot ser considerada una persona virtuosa? No!

El bé no és només un fi, sinó també un camí. El bé necessita molta discreció, molta amabilitat. El bé, sobretot, ha de despullar-se d’aquesta presència a vegades massa feixuga del nostre *jo*. Quan el nostre *jo* és al centre de tot, tot s’arruïna. Si cada acció que fem a la vida la fem només per a nosaltres mateixos, és realment gaire important aquesta motivació? El pobre *jo* s’apodera de tot i així neix la supèrbia.

Per tal d’esmenar totes aquestes situacions que a vegades esdevenen penoses, les virtuts teologals són un gran ajut. Ho són especialment en el moment de la caiguda, perquè fins i tot els qui tenen bones intencions morals a vegades cauen. Tots caiem, en la vida, perquè tots som pecadors. De la mateixa manera que els qui practiquen la virtut cada dia a vegades s’equivoquen —tots ens equivoquem a la vida—, la intel·ligència no sempre és clara, la voluntat no sempre és ferma, les passions no sempre es poden controlar, el coratge no sempre supera la por. Però si obrim el nostre cor a l’Esperit Sant —el mestre intern— ell fa reviure en nosaltres les virtuts teologals: llavors, si hem perdut la confiança, Déu ens retorna a la fe —amb la força de l’Esperit, si hem perdut la confiança, Déu ens retorna a la fe—; si estem desanimats, Déu desperta en nosaltres l’esperança, i si el nostre cor s’endureix, Déu l’endolceix amb el seu amor. Gràcies.